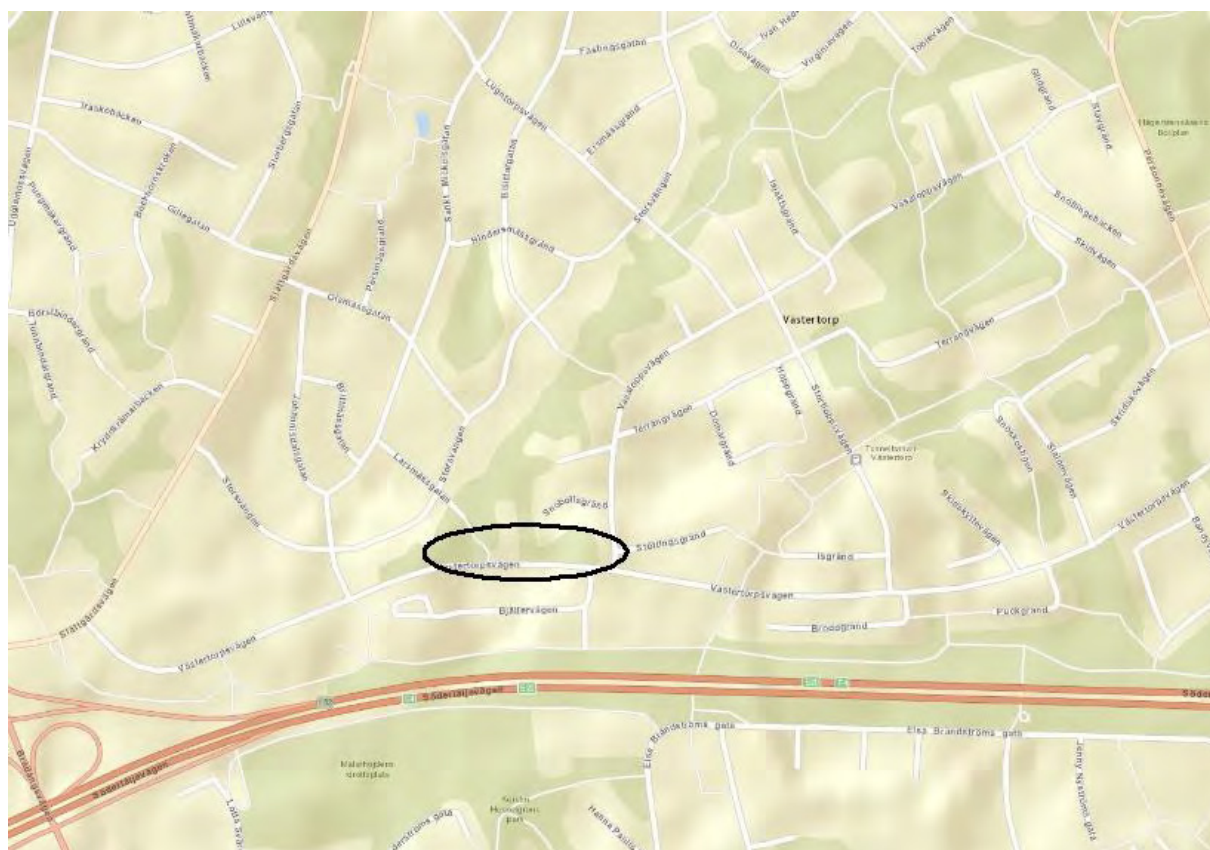

Naturvärdesinventering Pulkan Västertorp

2022-10-27
Reviderat 2022-11-30

Innehåll

2.	Bakgrund och syfte	4
3.	Arbetsmetodik och värderingsnivåer	4
4.	Beskrivning av den lokala naturmiljön.....	6
6.	Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden och habitatnätverk	9
7.	Rapporterade växter och djur	10
8.	Naturvärde	10
9.	Slutsatser.....	12
10.	Referenslista	12

Sammanfattning

CONEC konsulterande ekologer har fått i uppdrag att göra en naturvärdesinventering för ett område längs Västertorpsvägen inför en planer på bebyggelseutveckling.

Större delen av området består av en gräsmatta med träd längs Västertorpsvägen. På några få ställen finns naturmark som huvudsakligen består av morän. Naturmarken har bedömts ha ett visst naturvärde (klass 4 – lägsta naturvärde).

I området har ca 180 träd mätts. Den vanligaste arten är tall som nästan står för hälften av träden. I övrigt är skogsek, vårtbjörk och asp de vanligaste trädslagen. Det finns 35 större träd i området (med en stamdiameter över 40 cm), varav två ekar är större än 60 cm. Av dessa har 29 träd bedömts ha ett naturvärde. Två av dem har fått naturvärdet 3 som är påtagligt naturvärde, medan övriga fått naturvärde 4 visst naturvärde. De flesta träden är äldre tallar. Övriga träd med naturvärden är skogsek, fågelbär, asp och sälg.

Området ligger relativt nära habitatnätverket för eklevande insekter och där promenadstråket som förbinder området med Hägerstensåsen kan vara en viktig spridningslänk för djur och växter i dessa miljöer. Vidare finns två spridningslänkar (utsedda av länsstyrelsen) för skyddsvärda ekmiljöer som berör området.

Fåglar och fladdermöss har inte undersökts i denna inventering. Om det finns möjligheter att inventera fåglar och fladdermöss innan beslut tas är det bra och bör göras i april – augusti.

För den biologiska mångfalden i området har grövre träd (särskilt ekar) stor betydelse. Sambandet med det promenadstråk som leder till Hägerstensåsen är också viktigt. Särskild hänsyn till ovanstående bör tas vid en eventuell exploatering.

2. Bakgrund och syfte

CONEC konsulterande ekologer har fått i uppdrag av Byggnadsfirman Viktor Hanson AB att göra en naturvärdesinventering för området Pulkan i Västertorp, figur 1.

Figur 1. Undersökt område, området inringat med gul oval ring.

Planförslaget syftar till att utveckla ett område vid Västertorpsvägen med cirka 80 nya bostäder. Bostäderna ska placeras mellan befintlig bebyggelse och Västertorpsvägen.

Nordost om området ligger Västertorps tunnelbanestation och söder om Västertorpsvägen är E4E20 en barriär för många djur, dock ej flygande. I väster ansluter villabebyggelse från 1930-talet. Mellan planområdet och villaområdet finns ett skogsområde av blandskog och hällmarksskog som sträcker sig som en kil norrut mot Hägerstensåsen.

I tjänsteutlåtandet start-PM (2021) står det att ”De nya volymerna ska tydligt samspela med befintlig bebyggelse och anslutas varsamt till naturområdet och med hänsyn till parkentrén.” I utlåtandet står det också att fladdermöss kan finnas i området samt att området gränsar till skyddsvärda trädmiljöer, utpekade av länsstyrelsen.

3. Arbetsmetodik och värderingsnivåer

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på fältnivå. Fältarbetet har utförts hösten 2022 med ett besök 9/10. Bedömning av trädens naturvärden har genomförts efter trädinmätning. Vid tiden för fältbesök har det inte varit möjligt att bedöma vilka fåglar som häckar i området eller t.ex. förekomsten av fladdermöss.

Landskapsekologiska bedömningar av påverkan baserar sig på de habitatkartor som Miljöförvaltningen tagit fram, dessutom har förhållanden som kan påverka bedömningen undersökts i fält.

Vidare har en sökning gjorts i Artportalen (2022). Bedömning av rödlistade och hotade arter följer Artdatabankens metodik, se tabell 1.

Tabell 1. Rödlistade och hotade arter, Artdatabanken.

Förkortning	Kategori	Definition
CR	Akut hotad Critically Endangered	En art är Akut hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa extremt hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
EN	Starkt hotad Endangered	En art är Starkt hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa mycket hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
VU	Sårbar Vulnerable	En art är Sårbar när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
NT	Nära hotad Near Threatened	En art förs till kategorin Nära hotad om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar, men är nära att uppfylla kriterierna för någon av dessa kategorier nu eller i en nära framtid.

Värdering av den biologiska mångfalden har gjorts i fyra kategorier med klass 1 som högsta klass (högsta naturvärde), 2 (högt naturvärde), 3 (påtagligt naturvärde) och 4 (visst naturvärde), se bilden här intill.

Samma indelning har även använts för trädbedömningen.

Figur 2. Värdering av naturvärden.

Tabell 2. Beskrivning av naturvärdesklasserna (utdrag ur standarden).

Naturvärdesklasser, vad de innebär och vad de ungefär motsvaras av Naturvärdesklass	Förtydligande
högsta naturvärde – naturvärdesklass 1 störst positiv betydelse för <i>biologisk mångfald</i>	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
högt naturvärde – naturvärdesklass 2 stor positiv betydelse för <i>biologisk mångfald</i>	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå . Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass <i>aktivt objekt</i> , ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass <i>urvatten</i> , värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

<p>påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 påtaglig positiv betydelse för <i>biologisk mångfald</i></p>	<p>Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betes-markinventeringens klass <i>restaurerbar ängs- och betesmark</i>, Skogsstyrelsens <i>objekt med naturvärde</i>, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass <i>naturvatten</i>.</p>
<p>visst naturvärde – naturvärdesklass 4 viss positiv betydelse för <i>biologisk mångfald</i></p>	<p>Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.</p>

4. Beskrivning av den lokala naturmiljön

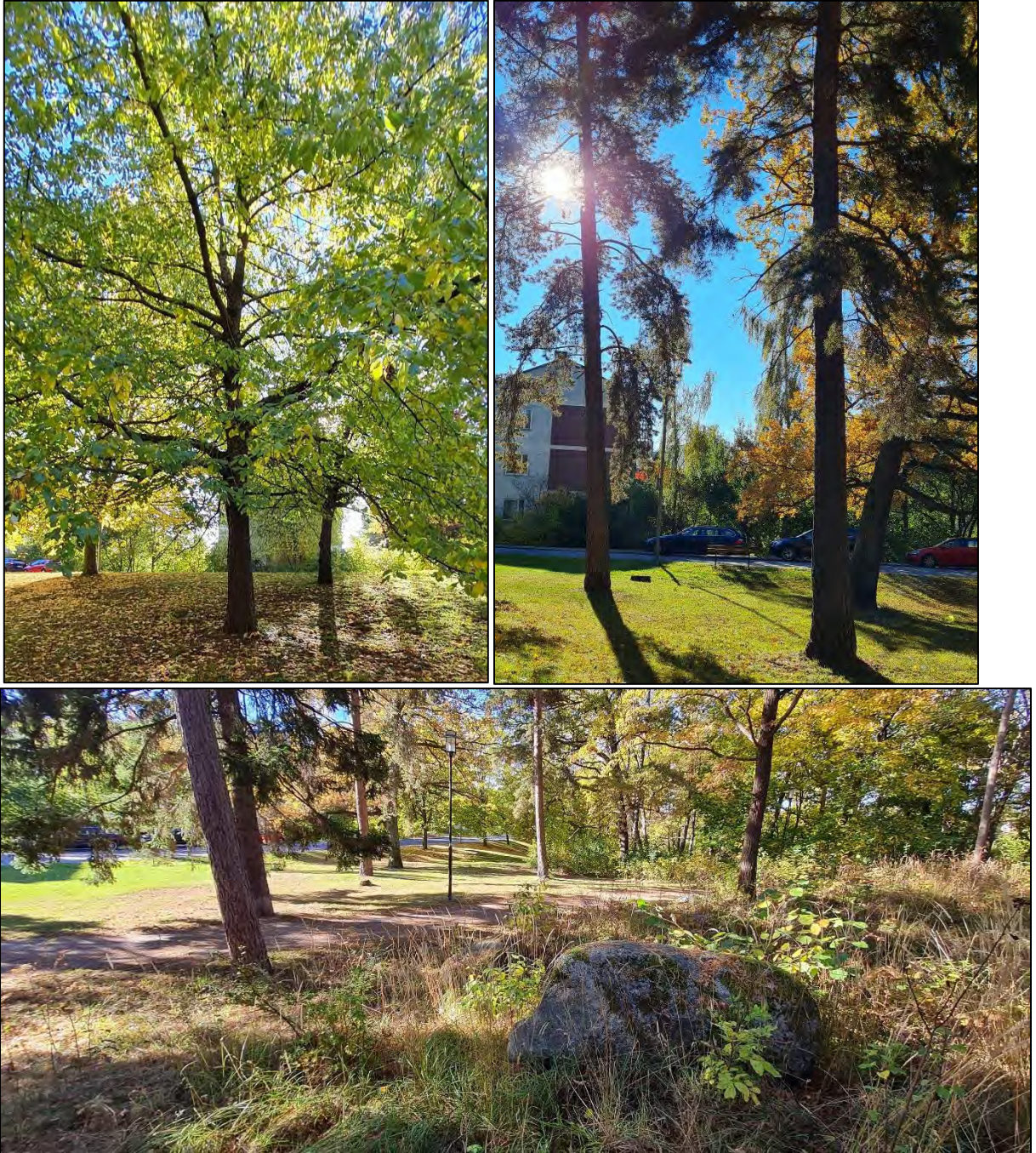
Större delen av området består av en gräsmatta med träd längs Västertorpsvägen. På några få ställen finns naturmark som huvudsakligen består av morän. I området har ca 180 träd mätts in, se figur 3. Den vanligaste arten är tall som nästan står för hälften av antalet träd. I övrigt är skogsek, vårtbjörk och asp de vanligaste trädslagen. I övrigt har gran, fågelbär, hästkastanj, oxel, rönn, skogsalm, tysk- och skogslönn mätts in. Det är framförallt äldre träd som är intressanta ur ekologiskt synvinkel. Det finns 35 större träd i området (med en stamdiameter över 40 cm), varav två ekar är större än 60 cm.

Figur 3. Markkaraktär och trädarter.

Marken består huvudsakligen av gräsmatta och den biologiska mångfalden i fält- och markskikt är på dessa ställen tämligen ointressant. Fält- och markskikt på förskoletomten är också i stort sett helt bortnött (violet i figur 3). I områden med naturmark finns en hel del gräs (bl.a. hundäxing och piprör) och andra vanliga arter som liljekonvalj och nejlikrot. En del sly finns, men även hassel och hallon, samt även trädgårdsflyktingar som snöbär.

Foton från området finns i figur 4 och 5.

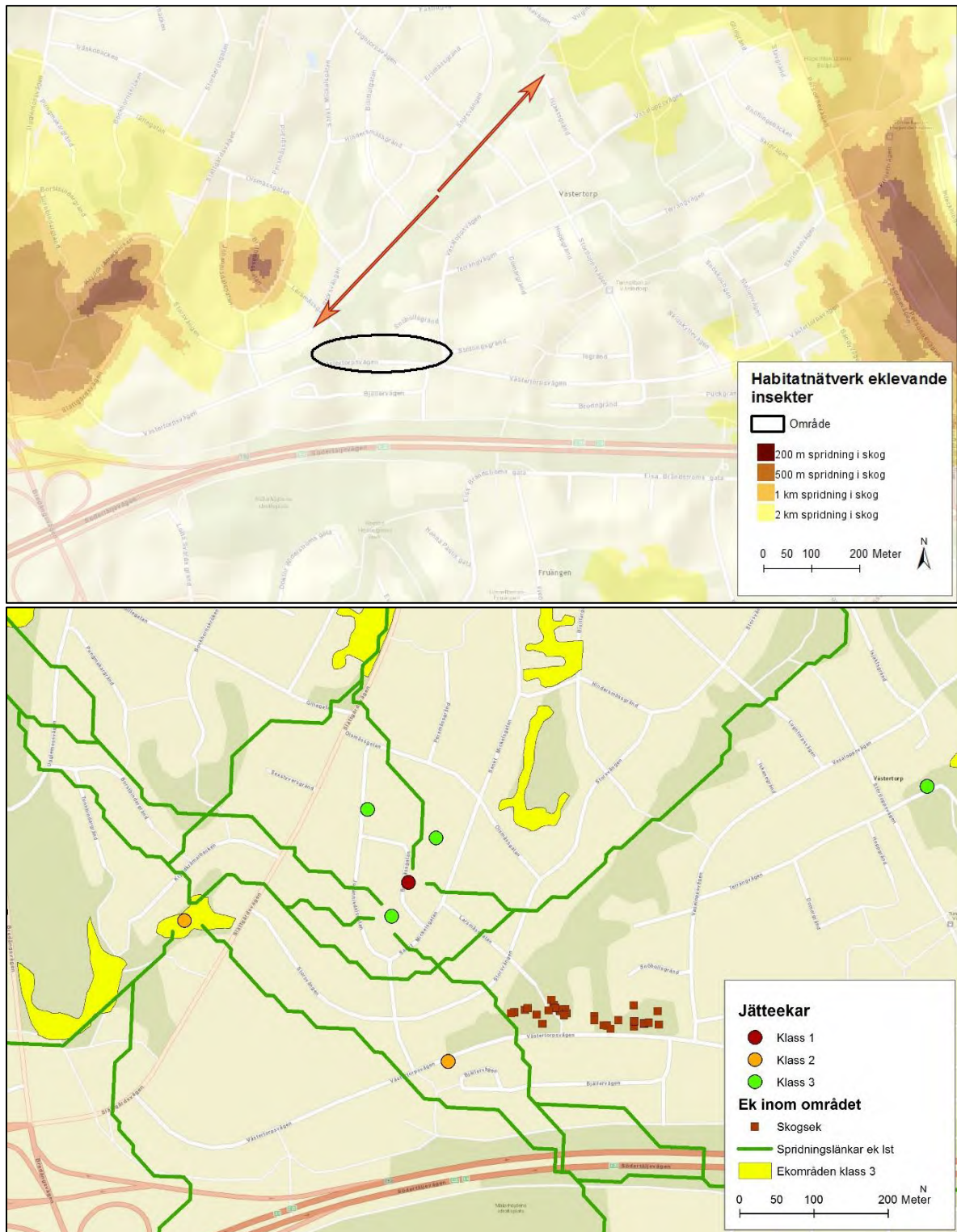
Figur 4. De flesta träden står på gräsmatta, men det finns lite naturmark längs gångvägen upp till promenadområdet.

Figur 5. Det finns en del kraftiga och gamla tallar. De flesta granarna i området har stora barrförluster. Förskoletomten har ett hårt slitet markskikt, men många fina tallar.

6. Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden och habitatnätverk

Utredningsområdet ingår inte i Stockholms stads ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) eller ligger inom några habitatnätverk.

Figur 6. Överst habitatnätverkskarta för eklevande insekter, framtaget av Stockholms stad (Miljöförvaltningen). Utredningsområdet är markerat med svart ellips. I figuren nedan är spridningslänkar från länsstyrelsen medtaget tillsammans med ekområden och jätteeckar. (Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen).

Området ligger dock relativt nära habitatnätverket för eklevande insekter, se figur 6 övre delen, men ingår inte i själva nätverket. En tänkbar spridningslänk är illustrerad med två pilar mellan två områden i nätverket genom promenadstråket som förbinder området med Hägerstensåsen.

I den nedre figuren visas de spridningslänkar länsstyrelsen har tagit fram för skyddsvärda ekmiljöer. Spridningslänkarna är modellerande för att hitta bästa spridningsväg mellan ekområden och stora ekar (sk. jätteeckar). I den nedre figuren är också de inmätta ekarna inlagda i figuren. Man kan då se att en av spridningslänkarna ligger i kanten där de västra ekarna står. Då detta är en simulerad spridningslänk, kan man lika gärna tänka sig den något längre österut t.ex. intill gångvägen där fler ekar står.

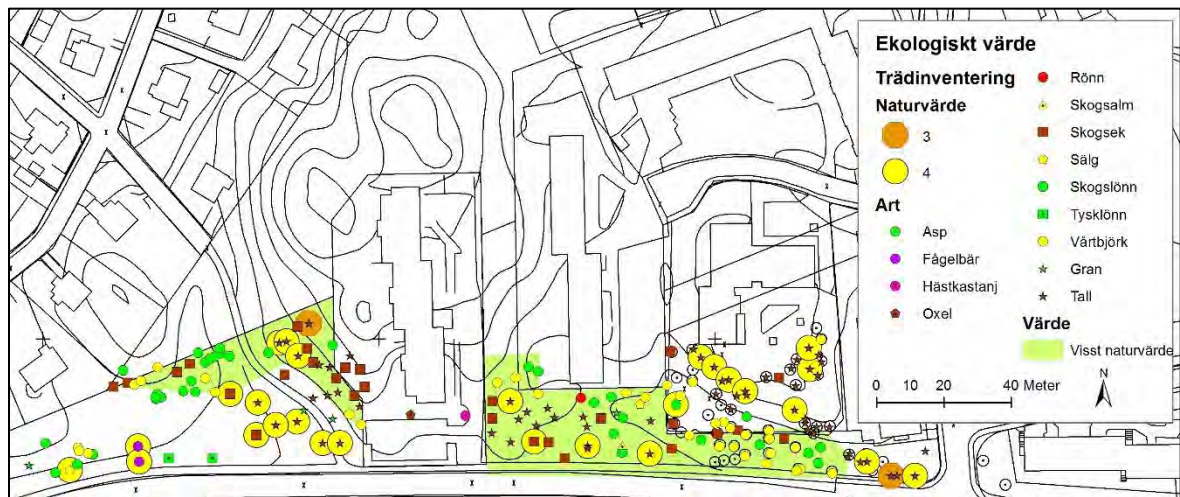
7. Rapporterade växter och djur

Artportalen är en databas för inrapportering av arter och som är öppen för alla och därmed inte kvalitetsgranskad. Arter som har sekretesskydd visas inte (t.ex. berggurv).

I Artportalen finns sex arter noterade från området av Henry Gudmundsson; blåmusseron, daggros, rysk lönn, gängel, sandsenap och trädgårdssyra. Från det gröna promenadstråket mot Hägerstensåsen finns ett flertal fåglar noterade.

8. Naturvärde

Områdets naturvärde ligger framförallt hos träden, se figur 7. Men de markområden som har naturmark har fått ett visst värde (naturvärde 4).

Figur 7. Värdefulla träd och naturmark.

Totalt har 29 träd bedömts ha ett naturvärde. Två av träden har fått naturvärdet 3 som är påtagligt naturvärde, medan övriga fått naturvärde 4 visst naturvärde. Klass 1 är högsta möjliga värde.

En grov asp har fått naturvärdet 4 då aspen är ett värdefullt träd för t.ex. hackspettar som kan hacka ut bon i dem. Dessa bon kan sedan användas av andra fågelarter. Denna asp är relativt stor och har redan flera håligheter. Förslaget från trädinventeringen är dock att denna asp tas ned och omvandlas till en högstubbe.

Två stycken fågelbärsträd har också urskilts som träd med naturvärde. Detta beroende på att de är relativt grova och att fågelbär har en viktig funktion då de blommar tidigt på året och därmed är viktiga för pollinerare.

Tre relativt grova skogsekar har tagits med. Dessa träd är dock inte anmärkningsvärt grova för att vara ekar, där minst 80 cm i stamdiameter används för att de ska kallas jätteträd. Däremot är dessa träd goda efterträdare till de riktigt gamla ekarna och som kan knyta samman de habitatnätverk som finns nordväst om området. Två av dessa träd finns i väster nära promenadstigen och där de knyter an till det skogsområde som finns här och som leder till Hägerstensåsen.

En flerstammig sälg har bedömts ha naturvärde, detta mycket beroende på hur viktiga sälgar är framförallt om våren, eftersom träden blommar tidigt.

Övriga träd är tallar och där två av tallarna har fått den högre klassen 3. Tallticka (*Phellinus pini*) är en rödlistad art (nära hotad, NT) som växer på bägge träden, se tabell 2. Arten är parasit på gamla levande tallar, som är minst 100 – 150 år. Arten är en signalart för gamla träd och utnyttjas i bl.a. skogsinventeringar.

Tabell 2. Träd som bedömts ha naturvärde.

Nr	Art	Naturvärde	Diameter	Kommentar
4	Sälg	4	13-28	Ekologisk funktion
10	Fågelbär	4	39	Ekologisk funktion
11	Fågelbär	4	30	Ekologisk funktion
34	Skogsek	4	60	
35	Tall	4	48	
36	Tall	4	47	
37	Tall	4	41	
39	Skogsek	4	69	Största eken i området
42	Tall	4	53	
43	Tall	4	42	
45	Tall	3	49	Tallticka, håligheter
47	Tall	4	49	
65	Tall	4	49	
66	Tall	4	49	
77	Tall	4	43	
81	Skogsek	4	54	
88	Tall	4	41	
105	Tall	4	40	
126	Asp	4	45	Ekologisk funktion
133	Tall	4	40	
134	Tall	4	41	
136	Tall	4	49	
137	Tall	4	42	
143	Tall	4	53	
162	Tall	4	41	
163	Tall	3	41	Tallticka
165	Tall	4	47	

168	Tall	4	42	
172	Tall	4	42	

9. Slutsatser

För den biologiska mångfalden i området har de grova träden, särskilt de lövträd som är utpekade, störst betydelse. Sambandet med promenadstråket mot Hägerstensåsen har också betydelse för t.ex. spridningssamband för ekar och troligen för många andra organismer också.

Det är alltså särskilt viktigt att försöka spara grövre träd i området och gärna i den västra delen nära gångstråket så att ett samband med Hägerstensåsen kan behållas. Ekar, och särskilt gamla ekar har stor betydelse och bör prioriteras.

Inventering av fåglar och fladdermöss har inte genomförts och bör göras ifall detta är möjligt. Inventeringarna måste göras i april – augusti för att det ska bli ett tolkningsbart resultat. De fågelarter som man kan förvänta sig här är troligen de samma som i många andra små skogsområden i Stockholms stad. Det är också troligt att Stockholmsområdets vanligaste fladdermusarter kan finnas i området, bl.a. beroende på att området ligger nära ett gammalt villaområde med t.ex. vindar där fladdermöss kan husera.

10. Referenslista

Artdatabanken. 2022. <https://artfakta.se>. SLU.

Artportalen. 2022. <https://www.artportalen.se/> Sökning under 2022. Artdatabanken och Naturvårdsverket.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2006. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2007. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Stockholms stad. 2007. *Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling*. Ekologigruppen AB.

Stockholms stad. 2021. Stadsbyggnadskontoret. Tjänsteutlåtande Planavdelningen Dnr 2021-05762. Startpromemoria för planläggning i del av Västberga 1:1 intill Pulkan 1 (ca 80 lägenheter).